

**UAB „GYVULIŲ PRODUKTYVUMO KONTROLĖ“
MELŽIAMŲ ĖRIAVEDŽIŲ IR OŽKAVEDŽIŲ PRODUKTYVUMO KONTROLĖS
VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ melžiamų ėriavedžių ir ožkavedžių produktyvumo kontrolės vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) – tai gyvulių produktyvumo kontrolę vykdančių asmenų darbą reglamentuojantis dokumentas.
2. Aprašas skirtas UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ (toliau – Bendrovė) gyvulių produktyvumo kontrolės (toliau – GPK) skyriaus vadovui, kontrolės asistentui bei kontroliuojamos bandos savininkui ar jo atstovui.
3. Aprašas nustato vieningą gyvulių produktyvumo kontrolės vykdymo tvarką melžiamų ėriavedžių ir ožkavedžių bandose.
4. Aprašas parengtas vadovaujantis Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės organizavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 3D-934 (su vėlesniais pakeitimais), Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 (su vėlesniais pakeitimais), Ūkinės paskirties gyvūnų gerovės reikalavimais, patvirtintais Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. 223, Avių vertinimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos viršininko 2006 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. 1A-24, Ožkų vertinimo taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos viršininko 2006 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. 1A-23, Tarptautinio gyvulių apskaitos komiteto (ICAR) reikalavimais ir kitais veislininkystę reglamentuojančiais teisės aktais.
5. Pagrindinės šiame Apraše vartojamos sąvokos:
  - 5.1. **Duomenų pateikimas** – produktyvumo kontrolės duomenų suvedimas į Ūkinių gyvūnų registro informacinę sistemą (toliau – ŪGRIS) bei pateikimas VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ (toliau – ŽŪIKVC) ir VĮ „Pieno tyrimai“.
  - 5.2. **Duomenų teikėjas** – fizinis ar juridinis asmuo, kuris teisės aktų nustatyta tvarka nuolat teikia gyvulių produktyvumo kontrolės ir veislininkystės duomenis apdoroti.
  - 5.3. **Ėriavedė** – avis po pirmojo apsiėriavimo (15–20 mėn. amžiaus).

5.4. **Gyvulio laikytojas** – ne jaunesnis kaip 16 metų amžiaus fizinis ar juridinis asmuo, kuris yra vieno ar daugiau gyvulių savininkas ar juos laiko už atlyginimą arba nemokamai.

5.5. **Gyvulių produktyvumo kontrolės asistentas** – specialistas, atliekantis gyvulių produktyvumo kontrolę ir tvarkantis veislininkystės apskaitą.

5.6. **Gyvulio laikytojas** – fizinis ar juridinis asmuo, nuolat ar laikinai laikantis gyvulius ir už juos atsakingas.

5.7. **GPK skyriaus vadovas** - Bendrovės darbuotojas, organizuojantis ir prižiūrintis gyvulių produktyvumo kontrolės darbą jam priskirtoje teritorijoje.

5.8. **Kontrolinis melžimas** – melžimas, kai produktyvumo kontrolės tikslusiekiama nustatyti pieninio gyvulio primilžį.

5.9. **Kontrolinis pieno mėginys** – kontrolinio melžimo metu paimtas tam tikras pieno kiekis, iš kurio LR žemės ūkio ministerijos šgaliota valstybės šmonė ar kita institucija nustato pieno sudėtį ir kokybę.

5.10. **Kontroliuojamoji pieninių gyvulių banda** – (toliau – kontroliuojamoji banda) – banda pieninių gyvulių, kurios produktyvumas kontroliuojamas.

5.11. **Kontroliuojamosios bandos savininkas** – (toliau kontroliuojamos bandos savininkas) fizinis arba juridinis asmuo, kuriam nuosavybės teise priklauso kontroliuojamoji pieninių gyvulių banda.

5.12. **Kontroliuojamas pieninis gyvulys** (toliau – **kontroliuojamas gyvulys**) – pieninis gyvulys, kurio produktyvumas tiriamas periodiškai.

5.13. **Kontrolės asistentas** – Bendrovės darbuotojas GPK skyriuje, atliekantis gyvulių produktyvumo kontrolę ir tvarkantis veislininkystės apskaitą jam priskirtose kontroliuojamose bandose.

5.14. **Kontrolinis melžimas** – pieninio gyvulio pieno primilžio nustatymas kontroliuojant produktyvumą.

5.15. **Kontrolinis pieno mėginys** – kontrolinio melžimo metu paimtas pieno kiekis, iš kurio VĮ „Pieno tyrimai“ nustato pieno sudėtį ir kokybę.

5.16. **Ožkavedė** – ožka po pirmojo apšioškavimo.

5.17. **Pieninių veislių gyvulių produktyvumo kontrolė** – pieninių veislių gyvulių individualių produktyvumo ir veislinių savybių nustatymas, duomenų apskaita, registravimas.

5.18. **Veislininkystės apskaita** – dokumentai, patvirtinantys veislinių gyvulių kilmę, vystymąsi, fiziologinę būklę, vislumą eksterjero ir konstitucijos įvertinimą bei produktyvumą.

II. PIENINIŲ GYVULIŲ PRODUKTYVUMO KONTROLĖ

6. Melžiamų ėriavedžių ir ožkavedžių produktyvumo kontrolės metodai:

6.1. C metodas – pieninių gyvulių bandos produktyvumo kontrolę vykdo ir pirminę veislininkystės apskaitą tvarko pats gyvulių laikytojas arba jo įgaliotas atstovas. Ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius visos bandos kontrolinį melžimą atlieka UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“.

6.2. B metodas – pieninių gyvulių bandos produktyvumo kontrolę vykdo ir pirminę veislininkystės apskaitą tvarko pats gyvulių laikytojas arba jo įgaliotas atstovas. Ne rečiau kaip kartą per šešis mėnesius visos bandos kontrolinį melžimą atlieka UAB „Gyvulių produktyvumo kontrolė“.

7. Pieno kiekiui ir sudėčiai nustatyti naudojami apskaitos būdai:

7.1. simboliu „4“ žymima, kai kontroliuojamas visos bandos per parą atliekamų visų kontrolinių melžimų pienas;

7.2. „simboliu „t“ (alternatyvus melžimas) žymima, kai kontroliuojamas visos bandos vieną kartą per parą atliekamas kontrolinis melžimas (kontroliniai melžimai turi būti atliekami skirtingu paros melžimo laiku, nei buvo atliktas paskutinis kontrolinis melžimas).

III. KELIAMY REIKALAVIMAI

8. Pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės vykdymui keliami reikalavimai:

8.1. kontroliuoti visos bandos visų gyvulių produktyvumą;

8.2. kontroliuojamojoje bandoje kontrolės mėnesį naudoti tik vieną pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės metodą ir pieno apskaitos būdą;

8.3. tvarkyti ūkinių gyvūnų apskaitą pagal Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo taisykles;

8.4. kontrolės metų pradžia – spalio 1 d., pabaiga – kitų metų rugsėjo 30 d.;

8.5. pieninių gyvulių produktyvumo kontrolės dieną negalima keisti įprasto melžimo laiko ir technologijos;

8.6. priemonės, reikalingas gyvulių produktyvumo kontrolei vykdyti ir veislininkystės apskaitai tvarkyti B ir C metodais (pieno pavyzdžiui paimti, pieno kiekiui nustatyti, duomenims perduoti), įsigyja pats kontroliuojamosios bandos gyvulių laikytojas;

8.7. pieno kiekio matavimo priemonės privalo atitikti ICAR reikalavimus bei turi būti kalibruojamos periodiškai, bet ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių;

8.8. intervalas tarp kontrolinių melžimų – keturios savaitės, bet ne mažesnis kaip 22 dienos ir ne didesnis kaip 37 dienos. Jei dėl kokių nors nuo kontroliuojamosios bandos savininko ar jo įgalioto atstovo nepriklausančių priežasčių vienas kontrolinis melžimas nebuvo atliktas arba gauti

nenormalūs kontrolinio melžimo duomenys, atliekamas tarpinis apskaičiavimas. Per metus gali būti ne daugiau kaip du tarpiniai apskaičiavimai, įskaitant atostogų mėnesį (ne daugiau kaip 70 dienų);

8.9. pieno mėginiai negali būti imami anksčiau kaip penktą dieną po kontroliuojamojo gyvulio prieauglio atsivedimo;

8.10. pieno mėginiai negali būti imami, kai iš kontroliuojamosios avies ar ožkos primelžiama mažiau kaip 0,2 kg pieno per dieną arba 0,05 kg pieno per 1 melžimą;

8.11. jei melžiama du kartus per parą, kontrolinį melžimą reikia pradėti nuo vakarinio melžimo, jeigu melžiama tris kartus – nuo pietinio melžimo;

8.12. kai kontroliuojami visi paros melžimai, tarp jų būtina išlaikyti vienodus laiko intervalus;

8.13. ūkinių gyvūnų apskaitą tvarkyti vadovaujantis Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 (su vėlesniais pakeitimais);

9. Kontrolės metų pradžia – spalio 1 d., pabaiga – sekančių metų rugsėjo 30 d.

10. Gyvulių produktyvumo kontrolė nevykdoma GPK skyrių vadovų ir kontrolės asistentų kiekvienų metų atostogų mėnesį – liepą.

IV. PIENINIŲ GYVULIŲ PRODUKTYVUMO KONTROLĖS ORGANIZAVIMAS

12. Bandos savininkas, nusprendęs vykdyti gyvulių produktyvumo kontrolę ožkavedžių arba melžiamų ėriavedžių bandoje, privalo su laisvos formos prašymu kreiptis į GPK skyriaus vadovą dėl Ožkavedžių arba melžiamų ėriavedžių produktyvumo kontrolės sutarties (toliau – Sutartis) sudarymo.

13. Sutartis pasirašoma dvejais egzemplioriais, kurių vienas atiduodamas bandos savininkui, o kitas lieka pas GPK skyriaus vadovą buveinėje ir atitinkamoje byloje saugojamas įsakymų nustatyta tvarka.

14. Neatsiejama Sutarties dalis yra Sutarties 1 priedas, kuriame nurodomos gyvulių produktyvumo kontrolės paslaugos kainos.

15. Bandoje, kuriose naudojamos elektroninės ar mechaninės pieno kiekio matavimo priemonės, pridedamas Sutarties 2 priedas.

16. Pagal bandos savininko gyvenamąją vietą, GPK skyriaus vadovas paskiria arčiausiai minėtosios bandos gyvenantį kontrolės asistentą, kuris vykdys gyvulių produktyvumo kontrolę bandoje.

17. GPK skyriaus vadovas perduoda reikalingus bandos savininko duomenis sąskaitų-faktūrų išrašymui Bendrovės Finansų, apskaitos ir analizės skyriaus atsakingam darbuotojui.

18. GPK skyriaus vadovas, sudarydamas ateinančio mėnesio darbo grafiką įtraukia naują bandą.
19. Pirmą kartą į bandą atvykęs GPK skyriaus vadovas arba kontrolės asistentas, pagal darbo grafike numatytą datą turi:

12.1. patikrinti ar visi ūkyje esantys gyvuliai yra suženklinti;

12.2. patikrinti ar gyvulių laikymo sąlygos atitinka gyvūnų gerovės reikalavimus;

12.3. užvesti ir užpildyti privalomus bandoje vesti veislininkystės apskaitos žurnalus, pirminės veislininkystės apskaitos formas bei apmokyti bandos savininką, kaip reikia teisingai juos pildyti esant gyvulių įvykių pokyčiams.

12.4. GPK skyriaus vadovas, suderinęs su ŽŪIKVC, kontroliuojamos bandos savininkui turi suteikti bandos kodą, su kuriuo prisijungus prie VĮ „Pieno tyrimai“ duomenų bazės, suteikiama galimybė peržiūrėti ožkavedžių ir melžiamų ėriavedžių pieno kiekio ir kokybės rezultatus.

12.5. patikrinti ar bandoje auginami avinai ar ožiai turi kilmės pažymėjimus, kurių kilmė žinoma ne mažiau kaip trijų kartų.

13. Atliekant kontrolinį melžimą ožkavedžių bei melžiamų ėriavedžių bandose, kontrolinis melžimas vykdomas atsižvelgiant į kontrolinių melžimų grafiką, suderintą su GPK skyriaus vadovu bei VĮ „Pieno tyrimai“.

14. Kontrolinio melžimo metu:

14.1. nustatyti primelžto pieno kiekį;

14.2. paimti kontrolinius pieno mėginius, supilti į vienkartinį indelį su konservantu;

14.3. užpildyti 2 (du) kontrolinių melžimų lapelių egzempliorius, kuriuos kartu su kontroliuojamų avių ar ožkų numeriais ir kontroliniais pieno mėginiais siūsti į VĮ „Pieno tyrimai“ ir ŽŪIKVC;

15. Pildomos apskaitos formos:

15.1. Avių kergimo, ėriavimosi ir prieauglio augimo apskaitos žurnalas;

15.2. Ožkų kergimo, ožkavimosi ir reprodukcijos žurnalas;

15.3. Ožkų prieauglio apskaitos žurnalas.

V. APDOROTOS INFORMACIJOS PATEIKIMAS

16. ŽŪIKVC kas mėnesį pateikia ataskaitas apie kontroliuojamas avis ir ožkas GPK skyriaus vadovui arba bandos savininkui.

17. Informacija apie melžiamų ėriavedžių ir ožkų pieno sudėties ir kokybės rodiklius pateikiama VĮ „Pieno tyrimai“ duomenų bazėje, pagal kontroliuojamos bandos savininkui suteiktą bandos kodą.

18. Gavus apdorotus duomenis, GPK skyriaus vadovas juos analizuoja ir pagal kompetenciją konsultuoja bandos savininką veislininkystės apskaitos klausimais.

VI. PRODUKTYVUMO KONTROLĖS NUTRAUKIMAS

19. Nusprendęs nebevykdyti produktyvumo kontrolės bandoje, bandos savininkas privalo prieš mėnesį kreiptis į GPK skyriaus vadovą ir pateikti prašymą nutraukti Sutartį. Jeigu bandos savininkas nėra skolingas už GPK paslaugas, tuomet pasirašomas susitarimas dėl Sutarties nutraukimo.
